

การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

**The Participation of Tourism Business Entrepreneurs on Lamtakong Canal
Conservation in Pakchong District, Nakhon Ratchasima Province**

ศิริพงษ์ เพศประเสริฐ (Siripong Phepsasert)¹

วิลาสินี อโนมะศิริ (Vilasini Anomasiri)²

¹นักศึกษาลัทธิปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม

Master of Arts, Environmental Social Science Program

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาสังคมศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

Assistant Professor, Environmental Social Science Program, Faculty of Social Science and Humanities,

Mahidol University

E-mail: rungraditt@gmail.com

Received: 26 April 2019

Revised: 16 June 2019

Accepted: 26 July 2019

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล ประชากรกลุ่มเป้าหมายคือผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในอำเภอปากช่อง จำนวน 127 แห่ง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance: One-way Anova) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความแตกต่างกับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า อายุ ธรรมชาติที่การถือครองที่ดิน ขนาดของพื้นที่สถานประกอบการ ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคอง มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การอนุรักษ์, ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และคลองลำตะคอง

Abstracts

The purposes of this research were to study participation levels and recognize factors affecting of tourism business entrepreneurs of Lamtakong Canal conservation in Pakchong District, Nakhon Ratchasima. This research was collected through questionnaires among tagged ground comprised of 127 tourism business entrepreneurs. The data analyzed through One-way analysis of variance (One-way Anova). The findings regarding different factors and participation levels of tourism business entrepreneurs of Lamtakong Canal conservation in Pakchong District, Ratchasima Province, mainly on age, land occupation rights, size of business place, duration of business and perceived news on Lamtakong Canal conservation. These factors affected the participation of business entrepreneurs in said area, having statistical significant difference of 0.05.

Keywords: Participation, Conservation, Tourism business entrepreneur, and Lamtakong canal

บทนำ

ลุ่มแม่น้ำลำตะคอง เป็นหนึ่งในเก้าลุ่มน้ำย่อยของลุ่มน้ำมูลตั้งอยู่ในเขตจังหวัดนครราชสีมา มีจุดกำเนิดอยู่ที่ทิวเขาตงพญาเย็นในพื้นที่อำเภอปากช่อง มีทิศทางไหลของน้ำจากทิศตะวันออกเฉียงใต้ ไปสู่ทิศตะวันออกเฉียง มีพื้นที่ 3,600 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมพื้นที่ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอปากช่อง อำเภอสีคิ้ว อำเภอสูงเนิน อำเภอขามทะเลสอ อำเภอเมือง และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ความยาวตลอดลำน้ำจนไปจบแม่น้ำมูลมีระยะทาง 220 กิโลเมตร โดยลุ่มแม่น้ำลำตะคองมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของคนในจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดข้างเคียง เพราะได้นำน้ำจากคลองลำตะคองไปผลิตเป็นน้ำประปาใช้เพื่ออุปโภค บริโภค ใช้เพื่อการเกษตรโดยใช้สำหรับปลูกพืช ใช้สำหรับเลี้ยงสัตว์และมีความสำคัญต่อผู้คนตามริมลำน้ำลำตะคอง เฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจการท่องเที่ยวที่ต้องอาศัยลำตะคองเป็นแหล่งนันทนาการและการท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จากข้อมูลจะพบว่า อำเภอปากช่องมีความหลากหลายทางเศรษฐกิจ สภาพรายได้หลักและเงินหมุนเวียนในอำเภอปัจจุบันมาจากการท่องเที่ยว (ที่ทำการปกครองอำเภอปากช่อง, 2559) ซึ่งธุรกิจการท่องเที่ยวต่างๆ ที่เกิดขึ้นเป็นไปตามปริมาณที่มากขึ้นของนักท่องเที่ยว ตามสถิติของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาแสดงให้เห็นถึงปริมาณของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งมีปริมาณเพิ่มมากขึ้น จากตาราง 1 แสดงให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้น

ของจำนวนประชากรที่มาท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาระหว่างปี พ.ศ. 2557 – พ.ศ. 2558

ตารางที่ 1 สถิตินักท่องเที่ยวในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

นักท่องเที่ยว (คน)	มกราคม – ธันวาคม				
	2558	2557	2556	2555	2554
นักท่องเที่ยว (Visitor)	3,079,823	2,774,506	2,668,099	2,337,241	2,157,035
ไทย	3,031,606	2,728,916	2,621,704	2,295,885	2,129,789
ต่างชาติ	48,217	45,590	43,839	38,801	27,246
นักท่องเที่ยว (Tourist)	1,888,984	1,702,979	1,631,473	1,354,552	1,200,444
ไทย	1,855,500	1,671,212	1,600,865	1,327,848	1,177,359
ต่างชาติ	33,484	31,767	30,608	26,704	23,085

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว, 2558

จากการเข้ามาของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีทำให้เกิดผู้ประกอบการที่พักร้านอาหาร และกิจกรรมที่เป็นธุรกิจเกี่ยวเนื่องในการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยว การเดินป่าชมธรรมชาติเพิ่มขึ้นด้วย โดยสถานประกอบการเหล่านี้จะตั้งอยู่ริมน้ำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้มีปัญหาปริมาณขยะมูลฝอยที่เพิ่มขึ้นเกินกว่าขีดความสามารถของหน่วยงานที่รับผิดชอบ ในการเก็บและกำจัดจะดำเนินการได้ทัน ทำให้ชุมชนขาดความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และยังก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาอีกหลายประการ เช่น ปัญหาน้ำเสีย อากาศเสีย เป็นแหล่งเพาะพันธุ์และแพร่กระจายของเชื้อโรค เป็นต้น (ที่ทำการปกครองอำเภอปากช่อง, 2559) นอกจากนี้ยังมีปัญหาความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรน้ำในช่วงฤดูร้อนของภาคธุรกิจกับภาคการเกษตร ปัญหาคุณภาพน้ำลำน้ำไหลผ่านพื้นที่การเกษตรกรรม และพื้นที่เมืองขนาดใหญ่ ซึ่งไม่มีการบำบัดน้ำเสียก่อนระบายลงสู่คลองลำตะคอง และปัญหาการทิ้งขยะและการปล่อยของเสียลงสู่คลองลำตะคองเมื่อผ่านชุมชนต่างๆ รวมทั้งการที่มีขยะตกค้างจากตอถนนของคลองลำตะคองจะไหลตามน้ำลงมา ซึ่งส่งผลให้คุณภาพน้ำในคลองลำตะคองมีค่าเกินมาตรฐาน จัดเป็นแหล่งน้ำประเภทที่ 5 คือ สามารถใช้เพื่อการคมนาคมขนส่งเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม จากสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคลองลำตะคอง ได้มีการดำเนินการแก้ไขจากหลายภาคส่วน แต่ยังคงขาดภาคธุรกิจท่องเที่ยวที่ประกอบธุรกิจติดคลองลำตะคอง ได้แก่ ธุรกิจที่พัก

ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่ม และธุรกิจที่ใช้ประโยชน์จากคลองลำตะคองในการพานักท่องเที่ยวชมความงามของธรรมชาติเขาใหญ่ ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเป็นผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) ในพื้นที่คลองลำตะคอง จึงควรเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง เพื่อให้สภาพแวดล้อมมีคุณภาพที่ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องความร่วมมือของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลอง ลำตะคองในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เพื่อใช้เป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาและจัดการสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ศึกษา และพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ต่อไปให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

ทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของตามแนวคิดทฤษฎีของ Cohen and Uphoff (1980) ร่วมกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของไพร์ตัน เดชะรินทร์ (2527, หน้า 6-7) และแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการมีส่วนร่วมและการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและสรุปแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ โดยใช้แนวทางของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2546, หน้า 79-80) ได้กำหนดแนวทางด้านการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมแม่น้ำ ลำคลอง โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ในระดับชุมชน ได้แก่ 1) รวมตัวกันเพื่อร่วมกันวางแนวทางในการป้องกันและรักษาแม่น้ำ คูคลอง เช่น ร่วมกันหาสาเหตุของปัญหาแหล่งน้ำภายในชุมชน การวางแนวทางป้องกันแก้ไขและการขอความร่วมมือจากสมาชิกภายในชุมชน 2) การร่วมกันเฝ้าระวังแหล่งน้ำภายในชุมชน และ 3) การร่วมประสานกับทางราชการในการดำเนินการป้องกันและแก้ไข ดังนั้นในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำจึงควรดึงทุกภาคส่วนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ การมีส่วนร่วมถือว่าเป็นขั้นตอนและกระบวนการที่สำคัญส่งผลให้การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมและได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วน การมีส่วนร่วมได้มีนักวิชาการได้ให้นิยามความหมายของ

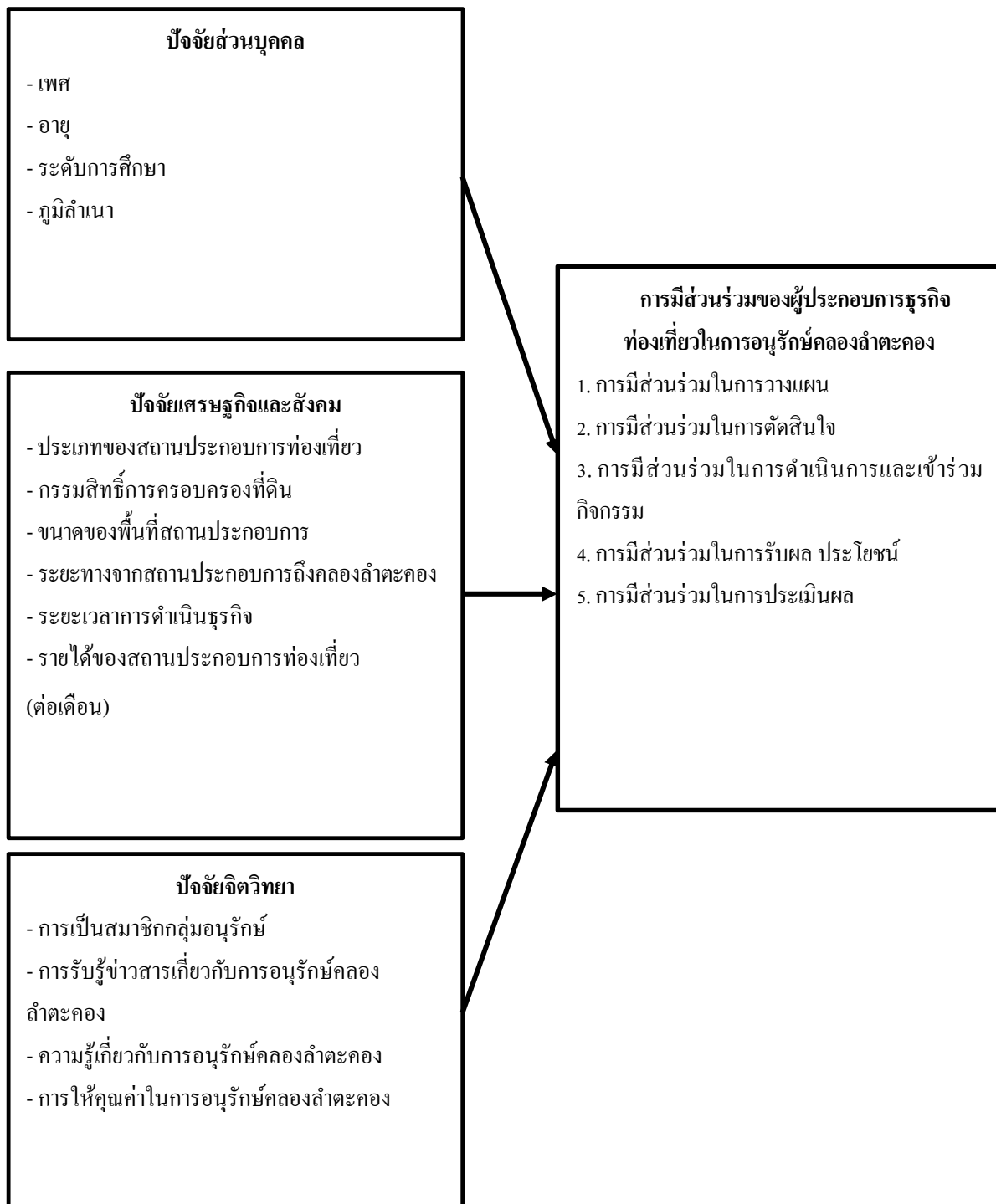
การมีส่วนร่วมไว้หลากหลาย ได้แก่ องค์การสหประชาชาติ (United Nation, 1978, p. 4) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นกระบวนการในการพัฒนาไว้ว่า หมายถึง การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและมีพลังของประชาชนในระดับต่างๆ คือ 1) กระบวนการการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคมและการจัดสรรทรัพยากรให้บรรลุเป้าหมาย 2) การปฏิบัติตามแผนการหรือโครงการต่างๆ โดยความสมัครใจ โดยมีรูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วมได้ดังนี้ โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff, 1977, pp. 7-10) กำหนดรูปแบบของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 รูปแบบ คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล รวมทั้งไพร์ตัน เดชะรินทร์ (2527, หน้า 6-7) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ 1) ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน 2) ร่วมค้นหา สร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชน 3) ร่วมวางแผนนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ 4) ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม 5) ร่วมปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ 6) ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและหน่วยงาน 7) ร่วมปฏิบัติตามนโยบายและแผนงาน โครงการ 8) ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้

ยังมีปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน โดยโคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977, pp. 59-78) กล่าวถึงบุคคล 4 ฝ่ายที่มีส่วนสำคัญในการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ประชาชนในท้องถิ่น ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ของรัฐ และบุคคลภายนอก สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีปัจจัยหลายอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) อายุและเพศ 2) สถานภาพในครัวเรือน 3) ระดับการศึกษา 4) สถานภาพทางสังคม 5) อาชีพ 6) รายได้และทรัพย์สิน 7) ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในท้องถิ่น และ 8) พื้นที่ครอบครองและสถานประกอบการทำงาน นอกจากนี้ ธวัช เบญจาทิกุล (2529, หน้า 25-26) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยทางด้านสังคม 2) ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ 3) ปัจจัยทางการเมือง 4) ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม และ 5) ปัจจัยทางด้านจิตวิทยาสังคม

การวิจัยครั้งผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ด้าน ตามแนวคิดทฤษฎีของ Cohen and Uphoff (1980) และไพร์ตัน เดชะรินทร์ (2527, หน้า 6-7) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการธุรกิจท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ทั้งในการมีส่วนร่วมในวางแผน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและเข้าร่วมกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการรับรู้-เรียนรู้ การปรับเปลี่ยนและการพัฒนาร่วมกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงขอนำเสนอกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

สมมติฐานในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นสามารถตั้งสมมติฐานในการวิจัยเมื่อพิจารณาตัวแบบในกรอบแนวคิดในภาพรวม ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยการส่วนบุคคลมีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านจิตวิทยามีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วิธีการวิจัย

การออกแบบการวิจัยและประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวใน ตำบลหมูสี ตำบลชนงพระ ตำบลหนองน้ำแดง ตำบลปากช่อง ตำบลหนองสาหร่าย และตำบลจันทัก ซึ่งคลองลำตะคองไหลผ่าน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีที่ตั้งสถานประกอบการติดอยู่บริเวณริมคลองลำตะคอง ได้แก่ ธุรกิจที่พัก เช่น โรงแรม รีสอร์ท เกสต์เฮาส์ จำนวน 55 ราย ธุรกิจร้านอาหารและเครื่องดื่มที่ติดริมคลองลำตะคอง จำนวน 64 ราย และกลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่ใช้ประโยชน์จากคลองลำตะคอง ในการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ได้แก่ ธุรกิจพายเรือคายัคคลองลำตะคอง จำนวน 1 ธุรกิจ ธุรกิจนำเที่ยวเดินป่าสำรวจต้นน้ำลำตะคอง ชมความงามของธรรมชาติป่าเขาใหญ่ จำนวน 7 ราย ดังนั้นมีประชากรเป้าหมายรวมทั้งสิ้น 127 ราย โดยนำแบบสอบถามเก็บตัวอย่างทุกราย ทั้งนี้ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลในช่วงเวลา ระหว่างเดือน มกราคม 2561 – กรกฎาคม 2561

ตัวแปรและความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามมาจากการค้นคว้า และทบทวนวรรณที่เกี่ยวข้อง จากนั้นได้นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน เพื่อขอพิจารณาอนุมัติในการดำเนินการ โดยได้รับการพิจารณาให้ดำเนินการวิจัยตามเลขที่โครงการ 2017/05.0404 เมื่อวันที่ 4 เมษายน 2560 หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามดังกล่าวไปทดลองใช้ (Tryout) กับกลุ่มที่มีความคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษาจำนวน 40 ราย จึงนำผลที่ได้วิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (Difficulty) และค่าอำนาจแยกแยะ (Discrimination Power) และมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม

จากการหาค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามด้านการให้คุณค่าและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ด้วยวิธีของครอนบาค หรือที่เรียกว่า การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) (Cronbach, 1951 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ, 2531, หน้า 176) ปรากฏว่าการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของการให้คุณค่าในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง มีค่าเท่ากับ 0.805 ($\alpha = 0.805$) และการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองทั้งหมดได้เท่ากับ 0.865 ($\alpha = 0.865$)

แนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด จากนั้นจึงทำการจัดระเบียบและจัดกลุ่มข้อมูล หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลมาตรวจให้คะแนนลงรหัส (Coding) และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ ทั้งนี้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science for Windows) ด้วยวิธีการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มย่อยของตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยจิตวิทยา กับตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วม สำหรับตัวแปรอิสระที่แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ใช้สถิติแบบ t-test ส่วนตัวแปรที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไปใช้สถิติการวิเคราะห์การผันแปรทางเดียว (One – way Analysis of Variance: One-way ANOVA)

ผลการศึกษา

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมต่อการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ในระดับต่ำ ร้อยละ 63.80 ค่าเฉลี่ย (Mean) ของการมีส่วนร่วมเท่ากับ 28.38 จากคะแนนเต็ม 60 คะแนน จากตาราง 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง

ระดับการมีส่วนร่วม	จำนวน	ร้อยละ
รวม	127	100.00
ระดับต่ำ (26 คะแนนและต่ำกว่า)	81	63.80
ระดับปานกลาง (27-38 คะแนน)	37	29.10
ระดับสูง (38 คะแนนขึ้นไป)	9	7.10

M= 28.38 SD = 8.37 Max = 51 Min = 15

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 2 จากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม และปัจจัยจิตวิทยาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการคลองลำตะคองของกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สถิติวิเคราะห์การแปรผันทางเดียว (One-way Analysis of Variance: One-way ANOVA) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (T-test) จากการศึกษาปัจจัยที่มีความแตกต่างกับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง พบว่า อายุ ธรรมชาติการถือครองที่ดิน ขนาดของพื้นที่สถานประกอบการ ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ และการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคอง มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสำหรับปัจจัยเพศ ระดับการศึกษา ภูมิลำเนา ประเภทของสถานประกอบการธุรกิจ ระยะทางจากสถานประกอบการอยู่ติดคลองลำตะคอง รายได้เฉลี่ยของสถานประกอบการท่องเที่ยวต่อเดือน การเป็นสมาชิกกลุ่มอนุรักษ์ ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคอง มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่แสดงในตาราง 3

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม ปัจจัยจิตวิทยา กับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ของกลุ่มตัวอย่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติ (One - way Analysis of Variance and t - test)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	(\bar{X})	(SD)	(N)	(p)
ปัจจัยส่วนบุคคล				
อายุ				0.011*
34 ปี และต่ำกว่า	24.23	6.049	30	
35-45 ปี	20.96	7.873	58	
46-56 ปี	25.61	9.742	31	
57 ปี ขึ้นไป	29.00	9.441	8	
ระดับการศึกษา				0.034*
มัธยมศึกษาตอนต้นและต่ำกว่า	17.86	3.671	7	
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช./อนุปริญญา/ปวส.	21.49	7.766	35	
ปริญญาตรีและสูงกว่า	24.61	8.615	85	
ภูมิลำเนา				0.016*
เกิดในพื้นที่อำเภอปากช่อง	21.55	6.794	49	
ย้ายถิ่นฐานมาจากที่อื่นๆ (กรุงเทพฯ อื่นๆ ฯลฯ)	24.52	9.082	78	
ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคม				
กรรมสิทธิ์การถือครองที่ดิน				0.026*
เช่ากรรมสิทธิ์ที่ดิน	23.59	5.830	32	
ครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน	24.18	9.370	83	
อื่นๆ เช่น ไม่มีโฉนดหรือเอกสารสิทธิ์	17.25	2.598	12	
ขนาดของพื้นที่สถานประกอบการ				0.016*
10 ไร่และต่ำกว่า	24.34	8.815	92	
11 – 30 ไร่	19.00	5.626	24	
31 ไร่ ขึ้นไป	24.91	6.818	11	
ระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ				0.000***
น้อยกว่า 10 ปี	21.93	7.530	100	
11 – 20 ปี	32.13	9.869	15	
21 – 30 ปี	24.50	6.612	12	

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ตัวแปรและกลุ่มย่อย	(\bar{X})	(SD)	(N)	(p)
ปัจจัยจิตวิทยา				
การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคอง				0.003**
ระดับต่ำ (10คะแนนและต่ำกว่า)	20.00	6.035	34	
ระดับปานกลาง (11-20 คะแนน)	25.91	9.073	58	
ระดับสูง (22 คะแนนขึ้นไป)	26.46	9.033	13	

หมายเหตุ: * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01, *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001

สรุปการทดสอบสมมติฐาน โดยรวมของสมมติฐานข้อที่ 1, 2 และ 3 จะพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ในตัวแปรย่อยได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และภูมิลำเนา ลำดับต่อมาปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ในตัวแปรย่อย ได้แก่ กรรมสิทธิ์ถือครองที่ดิน ขนาดของพื้นที่สถานประกอบการ และระยะเวลาการดำเนินธุรกิจ ลำดับสุดท้ายปัจจัยจิตวิทยาผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ในตัวแปรย่อยคือ การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาพบว่ายอมรับสมมติฐานข้อ 1 ปัจจัยการส่วนบุคคลมีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะอภิปรายดังนี้

1.1 อายุของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีอายุแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 57 ปีขึ้นไป มีคะแนนค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ($\bar{X} = 29.00$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 46-56 ปี ($\bar{X} = 25.61$) กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 34 ปีและต่ำกว่า ($\bar{X} = 24.23$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 35-45 ปี ($\bar{X} = 20.96$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญจง ขาวสิทธิวงษ์ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยชุมชนในเขตยานนาวา พบว่า อายุมี

ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.2 ระดับการศึกษาของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ($\bar{X} = 24.61$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช./ อนุปริญญา/ ปวส. ($\bar{X} = 21.49$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นและต่ำกว่า ($\bar{X} = 17.86$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญจง ขาวสิทธิวงษ์ (2554) ได้ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยชุมชนในเขตยานนาวา พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกมูลฝอยชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

1.3 ภูมิลำเนาของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาที่ย้ายมาจากถิ่นฐานที่อื่น ๆ (เช่น กรุงเทพมหานคร เป็นต้น) มีคะแนนค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ($\bar{X} = 24.56$) มากกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่อำเภอปากช่อง ($\bar{X} = 21.55$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชื่นใจ นุชาธรรม (2542) ที่ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี พบว่า ภูมิลำเนา (สถานที่เกิด) ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อม แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธานินทร์ ชูศรี (2552, หน้า 147) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว: กรณีศึกษา เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ภูมิลำเนาเดิมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย และสามารถพยากรณ์พฤติกรรมจัดการขยะมูลฝอย

2. จากผลการศึกษาพบว่า ขอมรับสมมติฐานข้อ 2 ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะอภิปรายดังนี้

2.1 ธรรมเนียมการครอบครองที่ดินของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีธรรมเนียมการถือครองที่ดินแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ครอบครองกรรมสิทธิ์ที่ดินมีคะแนนค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ($\bar{X} = 24.18$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการเช่ากรรมสิทธิ์ที่ดิน ($\bar{X} = 23.59$) และกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ (ไม่มีกรรมสิทธิ์) ($\bar{X} = 17.25$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา โนนคล้อ

(2557, บทคัดย่อ) ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกสามหลั่น จังหวัดสระบุรี พบว่า ที่ดินที่ถือครองมีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

2.2 ขนาดของพื้นที่สถานประกอบการท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่ต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ประเภทของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวขนาด/ พื้นที่ของสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีขนาดพื้นที่ของสถานประกอบการแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำ ตะคองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขนาดของพื้นที่ของสถานประกอบการระหว่าง 31 ไร่ ขึ้นไป มีคะแนนค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ($\bar{X} = 24.91$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างขนาดของพื้นที่สถานประกอบการ 10 ไร่และต่ำกว่า ($\bar{X} = 24.34$) และกลุ่มตัวอย่างขนาดของพื้นที่สถานประกอบการ 11 – 30 ไร่ ($\bar{X} = 19.00$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณษา โนนคล้อ (2557, หน้า 110-112) ทำการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกสามหลั่น จังหวัดสระบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้มีความแตกต่างกับจำนวนที่ดินที่ถือครองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

2.3 ระยะทางจากสถานประกอบการถึงคลองลำตะคองของแต่ละสถานประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่ต่างกันจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีระยะทางจากสถานประกอบการถึงคลองลำตะคองแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะทางจากสถานประกอบการถึงคลองลำตะคอง 101 เมตร ขึ้นไป มีคะแนนค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ($\bar{X} = 25.15$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะห่างจากคลองลำตะคอง 20 เมตรและต่ำกว่า ($\bar{X} = 23.00$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะห่างจากคลองลำตะคองระหว่าง 21 – 100 เมตร ($\bar{X} = 22.67$) ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิไกร คล่องใจภักดี (2528, หน้า 135) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้แก๊ส LPG เป็นเชื้อเพลิงในรถยนต์นั่งส่วนบุคคลระหว่างกลุ่มผู้ใช้แก๊ส LPG เป็นเชื้อเพลิงในรถยนต์นั่งส่วนบุคคลกับกลุ่มที่ใช้ น้ำมันเบนซินเป็นเชื้อเพลิงในรถยนต์ พบว่าระยะทางขับรถโดยเฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างที่แตกต่างกันมีผลก่อให้เกิดการตัดสินใจใช้แก๊ส LPG เป็นเชื้อเพลิงในรถยนต์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 รวมไปถึงงานวิจัยของ ชานินทร์ ชุศรี (2552, หน้า 113) ที่ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า ระยะทางไปยังทะเลบัวแดงมีผลทำให้การมีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ทะเลบัวแดง แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. จากผลการศึกษพบว่า ขอมรับสมมติฐานข้อ 3 ปัจจัยจิตวิทยามีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองในพื้นที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งจะอภิปรายดังนี้

3.1 การรับรู้ข่าวสารในการอนุรักษ์คลองลำตะคองของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองต่างกัน จากการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีระดับการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคอง แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองระดับสูง มีคะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคอง ($\bar{X} = 26.46$) มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองระดับปานกลาง ($\bar{X} = 25.91$) และกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการอนุรักษ์คลองลำตะคองระดับต่ำ ($\bar{X} = 20.00$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนิกา จึงวิสิฐธน (2550, หน้า 112) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำท่า เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำท่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาดังกล่าวมาประมวลผลและทำการวิเคราะห์ จนได้ข้อสรุปเป็นข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ได้ดังต่อไปนี้

1. ควรมีการเผยแพร่ความรู้เรื่องวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแบบครบวงจร โดยการใช้บุคคลที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐ/ ท้องถิ่นคอยสอดแทรกความรู้ในระหว่างที่มีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้เกิดการพูดคุยกันระหว่างตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐ/ ท้องถิ่นและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งจะทำให้เกิดการเข้าถึงข้อมูลได้ดี อีกทั้งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และนำไปสู่การเชื่อมโยงกับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคอง

2. ควรสร้างความรู้และสร้างความเข้าใจกับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในเรื่องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองแบบครบวงจร ตั้งแต่การมีส่วนร่วมวางแผน การมีส่วนร่วมตัดสินใจ การมีส่วนร่วมดำเนินงานและเข้าร่วมกิจกรรม การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมประเมินผลร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ/ ท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ประกอบการได้มีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการฝึกอบรมและการปฏิบัติจริง

3. ควรมีการกำหนดแผนการดำเนินงานและแนวทางการปฏิบัติในการจัดการอนุรักษ์คลองลำตะคองร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ/ ท้องถิ่น กับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่อยู่ในบริเวณคลองลำตะคอง

อย่างเป็นทางการ เพื่อการมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์คลองลำตะคองอย่างสมดุล และยั่งยืน

4. ควรมีการจัดกิจกรรมหรือโครงการในการอนุรักษ์คลองลำตะคองให้เป็นรูปธรรม โดยมีหน่วยงานภาครัฐ/ ท้องถิ่นให้การสนับสนุนและส่งเสริมร่วมกับผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว โดยเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสมและรูปแบบกิจกรรม/ โครงการ เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองมากขึ้น

5. หน่วยงานภาครัฐ/ ท้องถิ่น ควรเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและประชาชนในชุมชนทุกคนหรือประชาชนที่สนใจ ได้ร่วมมือกันและมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม/ โครงการต่างๆ อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดระหว่างประชาชนในชุมชนและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คลองลำตะคองของประชาชนชุมชนเมือง ในพื้นที่บริเวณต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำของคลองลำตะคอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

2. ศึกษารูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการคลองลำตะคองในแต่ละชุมชน

3. ศึกษาการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับการอนุรักษ์คลองลำตะคอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

4. ศึกษารูปแบบและแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศคลองลำตะคอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

รายการอ้างอิง

- กรมการท่องเที่ยว (2558). สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ ปี 2558 (จำแนกตามภูมิภาคและจังหวัด). วันที่ค้นข้อมูล 30 พฤษภาคม 2560, เข้าถึงได้จาก <http://www.tourism.go.th/view/1/สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ%20ปี%202558 /TH-TH>
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม (2546). รายงานประจำปี 2546 กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม: ด้านการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- ชนิกา จึงวิไลฐชน (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งน้ำท่า เขตเทศบาลนครเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชื่นใจ บุญธรรม (2542). การมีส่วนร่วมอนุรักษ์สภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวบริเวณชายหาดบางแสน จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล
- ที่ทำการปกครองอำเภอปากช่อง (2559). รายงานประจำปี 2559: ข้อมูลผู้ประกอบการ. ที่ทำการปกครองอำเภอปากช่อง (เอกสารอัดสำเนา).
- ธวัช เบญจาทิกุล (2529). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวนาในการพัฒนา: หมู่บ้านชาวเขาชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านพัฒนาตัวอย่างของศูนย์พัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาจังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2527. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชานินทร์ ชูศรี (2552). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว: กรณีศึกษาเขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บุญจง ขวาลิทธิวงษ์. (2554). ปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยชุมชนในเขตยานนาวา. วารสารสมาคมนักวิจัย, 16(3), 33-58.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2535). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: B & B Publishing.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. นครปฐม: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วุฒิ ไกร คล่องใจภักดี (2534). การศึกษาเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้แก๊ส LPG เป็นเชื้อเพลิงในรถยนต์นั่งส่วนบุคคล ระหว่างกลุ่มผู้ใช้แก๊ส LPG กับกลุ่มที่ใช้น้ำมันเบนซินเป็นเชื้อเพลิง ในรถยนต์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สุพรรณษา โนนค้อ (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติน้ำตกสามหลั่น จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาสิ่งแวดล้อม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1977). *Rural Development Participation: Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation*. New York: The Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.

Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). *Participation place in rural development: Seeking clarity through specificity, world development*. New York: Cornell University.

United Nation. (1978). *Popular Participation in Decision Making for Development*. New York: United Nation Publication.